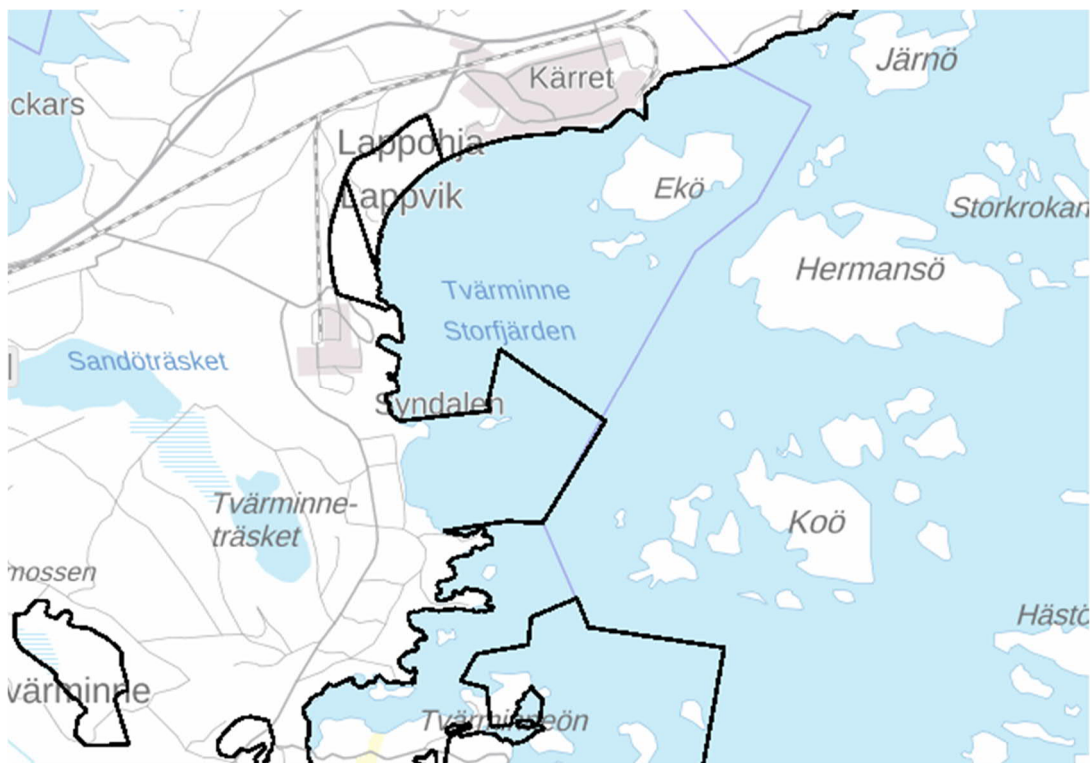

Generalplan för Koverhar och Lappvik område

Natura 2000-området

Sammanfattning av behovet av Naturabedömning
20.1.2021

Natura 2000-alueen rajausta (Karpalo-karttapalvelu, 2021)

Generalplan för Koverhar och Lappvik område

INNEHÅLL

1	Natura 2000-område.....	1
2	Beskrivning av Natura 2000-området.....	2
3	Naturvärden.....	3
4	Konsekvenser som orsakas av vattenförsörjningsprojekt i Koverhar hamn.....	6
5	Konsekvenser av planeringen av markanvändningen för Natura 2000-området	9
6	Slutsatser	15

Generalplan för Koverhar och Lappvik område Natura 2000-området

Sammanfattning av behovet av Naturbedömning

1 Natura 2000-område

I planområdet ingår en del av Naturaområdet för Ekenäs och Hangö skärgård och Pojoviken (FI0100005). Det område som ingår i planområdet består av Tvärminne delområde. Grunden för skyddet av Natura 2000-områden i områden som omfattas av särskilda skyddsåtgärder (SAC) är naturtyper som ingår i habitatdirektivets bilaga I och arter som ingår i bilaga II samt i specialskyddsområden arter i fågeldirektivets bilaga I (SPA) och flyttfågelarter som förekommer regelbundet i Finland. Det senaste beslutet om Natura 2000-området fattades av statsrådet 2015.

Bestämmelserna i 65 § i naturvårdslagen innebär att projekt och planer enskilt eller tillsammans inte får orsaka betydande försämring av de naturvärden på grund av vilka området meddelats, föreslagits eller tagits med i nätverket Natura 2000. En ändamålsenlig bedömning ska göras alltid om det inte utifrån objektiva faktorer har uteslutits att projekten och planerna skulle påverka områdets skyddsmål avsevärt endera separat eller tillsammans med andra projekt och planer.

Kravet på en Naturbedömning uppstår om projektets konsekvenser

- a) riktas till naturvärden som utgör grunden för skyddet av Naturaområdet,
- b) har en försämrande karaktär,
- c) är av en betydande kvalitet och
- d) inte kan uteslutas baserat på objektiva faktorer.

Bedömningen riktas till naturtyper och arter som nämns i datablanketten för Naturaområdet.

Vid bedömning av de försämrande konsekvenserna beaktas faktorer såsom förändringar i den gynnsamma skyddsnivån för naturtypen eller arten samt på vilket sätt området i fråga påverkar sammanhållningen för nätverket Natura 2000. Försämrande konsekvenser innebär att naturtypens eller artens fysiska livsmiljö förfaller. Beträffande arterna kan det även handla om en störande effekt som riktas till artindividerna. Konsekvenser som beroende på situationen bör tas med i granskningen är konsekvenser för miljöns tillstånd, vattnet, luften eller jordmånen. Utgående från definitionerna för en gynnsam skyddsnivå kan följande kriterier för försämrande konsekvenser härledas:

- naturtypen försvagas då dess yta minskar eller då strukturen och funktionen för det ekosystem som är nödvändigt med tanke på de arter som är typiska för naturtypen försämras
- arternas livsmiljöer försämras eller utsätts för störningar om artens livsmiljö eller dess kvalitet försämras, om utbredningsområdet blir mindre eller om artpopulationen minskar eller försvinner från området.

Bedömningen av betydelsen påverkas av hur omfattande förändringarna är. Omfattningen ska anpassas till storleken av området i fråga och naturvärdenas betydelse och placering. Avgörande är inte hur omfattande projektets konsekvenser är utan hur betydande de försämrande konsekvenserna är.

I samband med att möjligheten till konsekvenser övervägs finns det skäl att följa en viss försiktighetsprincip. En bedömning ska inledas om betydande försvagande konsekvenser inte kan uteslutas utifrån objektiva faktorer. Om prövningen av bedömningströskeln visar att en bedömning inte är nödvändig är det viktigt att motivera lösningen skriftligt i projekthandlingarna.

Källa: Anvisningar för bedömning av konsekvenser i Naturaområden, Miljöministeriet 2013

2 Beskrivning av Natura 2000-området

Beskrivningen av Natura 2000-området och grunderna för dess skydd anges på datablanketten (Natura-området för Ekenäs och Hangö skärgård och Pojoviken (FI0100005)). Naturaområdet har en yta på 52 630 ha, av vilket 94,5 % består av hav. Utöver havsområdet omfattar området en del ö- och fastlandsområden som är skyddade sedan tidigare eller som hör till något skyddsprogram. Dessa har delats in i sju delområden. Planområdet ligger i Tvärminne delområde. I Tvärminne delområde ingår cirka 364 ha markområde och cirka 535 ha vattenområde (sammanlagt 899 ha). Av Naturaområdet ingår cirka 442 hektar i det område som nu ska generalplaneras, vilket är cirka 0,8 % av hela Naturaområdets yta och cirka 49 % av Naturaområdets delområde Tvärminne. Av generalplanens Naturaområde består cirka 96 ha av fastland (ca 22 %) och cirka 346 ha (78 %) av vattenområden.

- Största delen av området består av skärgården på den sydöstra sidan av Hangö udd samt dess vattenområden. De öar som ligger ytterst består av skär som möts av öppet hav. Vegetationen på skären begränsas till små ängsfläckar mellan klipporna. En stor del av skärgården består av karaktäristisk yttre skärgård där de klippiga öarna kläs av mariga tallar.
- De delar av området som ligger på fastlandet representerar å sin sida både inre skärgård med frodiga lundar och sanddyner och sandstränder. I lundarna i närheten av Tvärminne zoologiska station förekommer bland annat vildapel och regionalt utrotningshotade växtarter, såsom grönvit nattviol. I området finns även den enda kända förekomsten av smalgrynssnäcka.
- I Lappvik strands område mellan Lappvik och Koverhar påträffas bl.a. **sandrör** och **kuststrandkrypare**. **Dynområden och torra ängar** representeras av ett cirka 15 ha stort område i närheten av Tvärminne by där det påträffats flera utrotningshotade **insektsarter** och **sällsynta växtarter**. I dynområdet och i Lappvik strands skogsområden påträffas även **nattskärna** och **trädlärka**.

Områdets skyddsmål:

Alla naturtyper och arter som listas i tabellerna 3.1 och 3.2 på datablanketten (med undantag av naturtyper vars representativitet värderats till klass D och arter som tillhör klass D på grund av artpopulationens betydelse) ingår i grunderna för skyddet av området. Grunden för skyddet av alla dessa arter är att områdets betydelse som en del av nätverket bevaras.

I skyddet och skötseln av området betonas dessutom följande mål:

- tillståndet för de naturtyper och arter och deras livsmiljöer bevaras i området genom att trygga en utveckling som baserar sig på naturens egna processer
- det rådande tillståndet för naturtyperna och arterna i området samt deras livsmiljöer bevaras genom skötselåtgärder
- kvaliteten hos naturtypens och artens livsmiljö eller populationens mängd ökas genom iståndsättnings- och vårdåtgärder
- kvaliteten av naturtypens och artens livsmiljö eller populationens livskraft ökas genom iståndsättnings- och vårdåtgärder

Precisering av skyddssituationen och metoder för genomförandet:

I vattenområdena i Natura 2000-området skyddas havsbotten, undervattensnaturen och vattenkvaliteten genom vattenlagen. I området regleras i synnerhet upptagning av grus och annat jordmaterial, muddringar och byggnadsverksamhet på havsbotten, byggande av större hamnar för fritidsbåtar och avledning av avloppsvatten och byggande av fiskodlingsanläggningar utifrån rekommendationer från HELCOMs miljökommitté. I området kan emellertid existerande hamnar och farleder användas och iståndsättas utan att äventyra syftet med att skydda området.

Området hör till nätverket BSPA (Baltic Sea Protection Areas) som föreslagits av Kommissionen för skydd av Östersjöns marina miljö (HELCOM) och har dessutom föreslagits till ett havsområde som förutsätter särskilda skyddsåtgärder av miljöministeriets arbetsgrupp för specialskydd av vattendrag. Området har föreslagits bli en del av förteckningen över internationellt sett betydande våtmarker, det vill säga ett så kallat Ramsar-objekt. Detta leder inte till några rättsverkningar utöver vad det innebär att höra till nätverket Natura 2000.

Skyddet av området begränsar inte Försvarmaktens verksamhet eller utvecklingen av den.

Området berör inte öar eller fastlandsstränder som ligger inom området, med undantag av de delområden som listas separat nedan. De är huvudsakligen redan skyddade områden eller områden som ingår i riksomfattande skyddsprogram.

Som precisering och metod för skyddet av Tvärminne delområde nämns dessutom följande:

Största delen av delområdet, det vill säga de delar som består av skärgård och lundar, är redan naturskyddsområden som fredats genom naturvårdslagen. Lappvik strand ingår i strandskyddsprogrammet och cirka 57 ha av området ägs av Nylands rekreativområdesförening. Avsikten är att det ska bli ett Natura 2000-område genom avtal. De resterande dryga 30 hektar av området för strandskyddsprogrammet blir ett naturskyddsområde. Det cirka 15 ha stora dynamrådet i Tvärminne by anvisas som SL-område i delgeneralplanen för Tvärminne by i Hangö som fastställdes 15.3.1994 och blir ett naturskyddsområde.

Skötsel- och användningsplan

Natura 2000-området berörs av skötsel- och användningsplanen för Ekenäs och Hangö östra skärgård (Forststyrelsens publikationer. Serie C78. Forststyrelsen, 2012). I skötsel- och användningsplanen samordnas planeringsområdets olika markanvändningsformer så att naturvärdena bevaras och områdets betydelse som rekreativ- och naturturismmål växer. Skötsel- och användningsplanens huvudsakliga mål är att förebygga en minskad mångfald i naturen i Natura 2000-området och i andra områden som ingår i planen. Enligt Forststyrelsens planeringssystem är skötsel- och användningsplanen en plan som berör generell nivå. Den mer detaljerade planeringen sker i åtgärdsplanerna som skötsel- och användningsplanerna hänvisar till.

3 Naturvärden

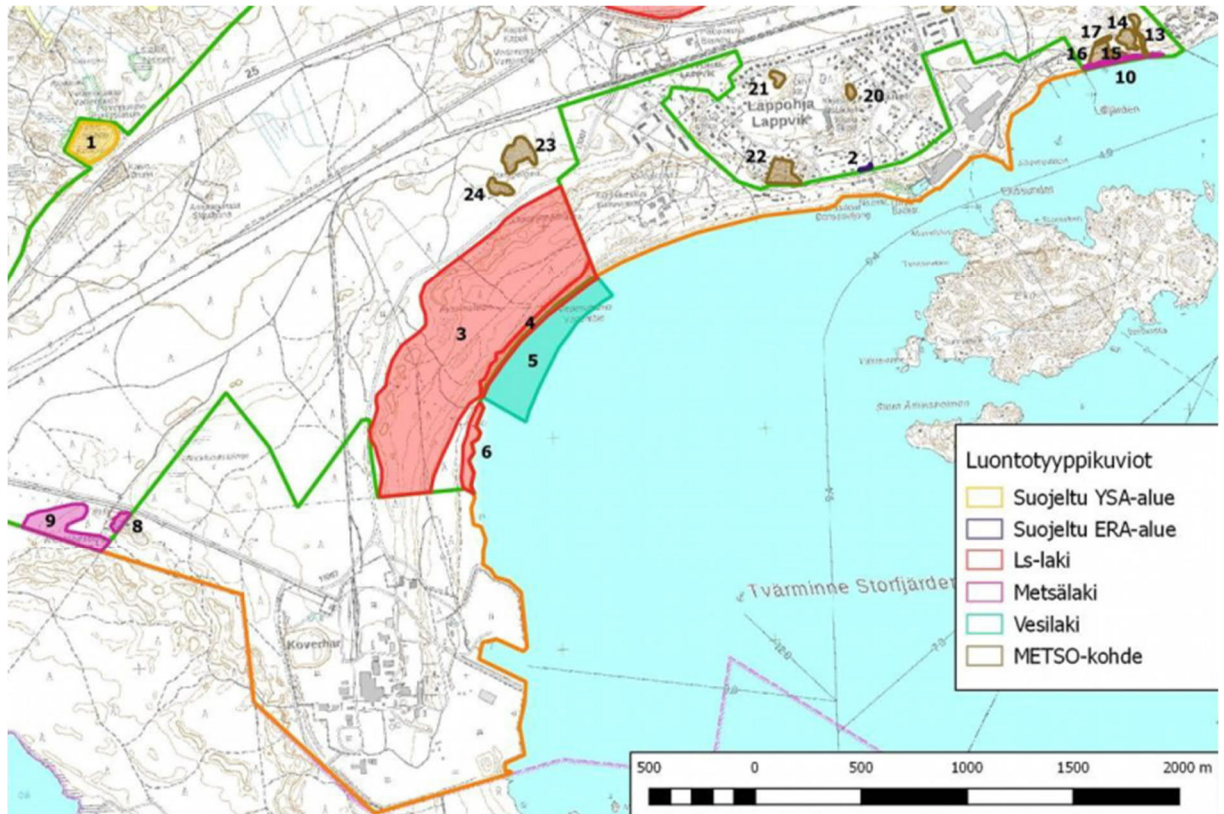
En naturutredning har gjorts i området för generalplanen 2017. Förhållandena i området karaktäriseras av närheten till havet och de torra sandmoarna vid Salpausselkä. De mest värdefulla naturtyperna i utredningsområdet ligger dels i Lappvikmalmarnas dynamråde och dess närhet samt dels i den nordvästra och norra kanten av utredningsområdet där det finns källdrag och källpåverkade kärr. I utredningen ingick naturtyper i naturvårdslagen, vattenlagen och skogslagen, utrotningshotade och hotade växter, fjärilar, löss och skalbaggar, kustjordmyra, åkergroda samt observationer av utrotningshotade arter i miljöförvaltningens Hertta-databas. Samtidigt observerades även beaktansvärda arter bland alla organismgrupper.

Åtminstone övriga naturutredningar har utarbetats i området:

- Koverhar fabriksområde 1999 (Sundell m.fl. 1999)
- Turtiainen & Saarikoski 2001 (naturutredning för generalplanen?)
- Vegetationsutredning 2002 (Keynäs 2002)
- Fjärilar (Sundell 2005, Kaitila 2006)
- Lappvik detaljplaneområde (Koski 2005, Puomio & Eerola 2006)
- I Lappvik 2014 (Yli-Tuomi m.fl. 2015)
- Vegetationsutredning för Koverhar 2015 (Erävuori, 2015)
- Kullberg 2016
- Komplettering av naturutredning för Koverhar detaljplaneområde 2017 (Suominen, 2017)

I den naturutredning som utarbetats för generalplanen anvisas följande beaktansvärda naturtypsfigurer i Natura 2000-området:

- Lappvikmalmarnas dynamråde, nationellt betydelsefull vind- och strandavlagring som består av ett dynamråde (nr 3 på kartan nedan) och en sandstrand (nr 4) samt ett vattenområde utanför sandstranden (nr 5). På den södra sidan av sandstranden finns dessutom ett ganska vidsträckt område med madartat klubbalskärr (nr 6).
- Vattenområdena i Natura 2000-området skyddas med stöd av vattenlagen.

3	Lappvikmalmarnan tuuli- ja rantakerrostuma, dyynialue	Luonnonsuojelulaki	Alueella metsäisiä dyynejä ja muutamia avoimia hietikkoja (Ryssmalmen), erityisesti suojeltava laji (eteläntuoksukeltiäinen)	61,96
4	Lappvikmalmarnan tuuli- ja rantakerrostuma, hiekkaranta	Luonnonsuojelulaki	Eryteisesti suojeltavat lajit (rantakaura, meriotakilokki ja pulskasantiainen)	3,44
5	Lappvikmalmarnan tuuli- ja rantakerrostuma, vesialue	Vesilaki		11,97
6	Luhtainen tervaleppäkorpi	Luonnonsuojelulaki	Vesitaloudeltaan luonnontilainen; puusto luonnontilaisen kaltaista	1,77

Bild 1. Beaktansvärda naturtypsfigurer som konstaterats i naturutredningen för generalplanen (Sundell, 2017).

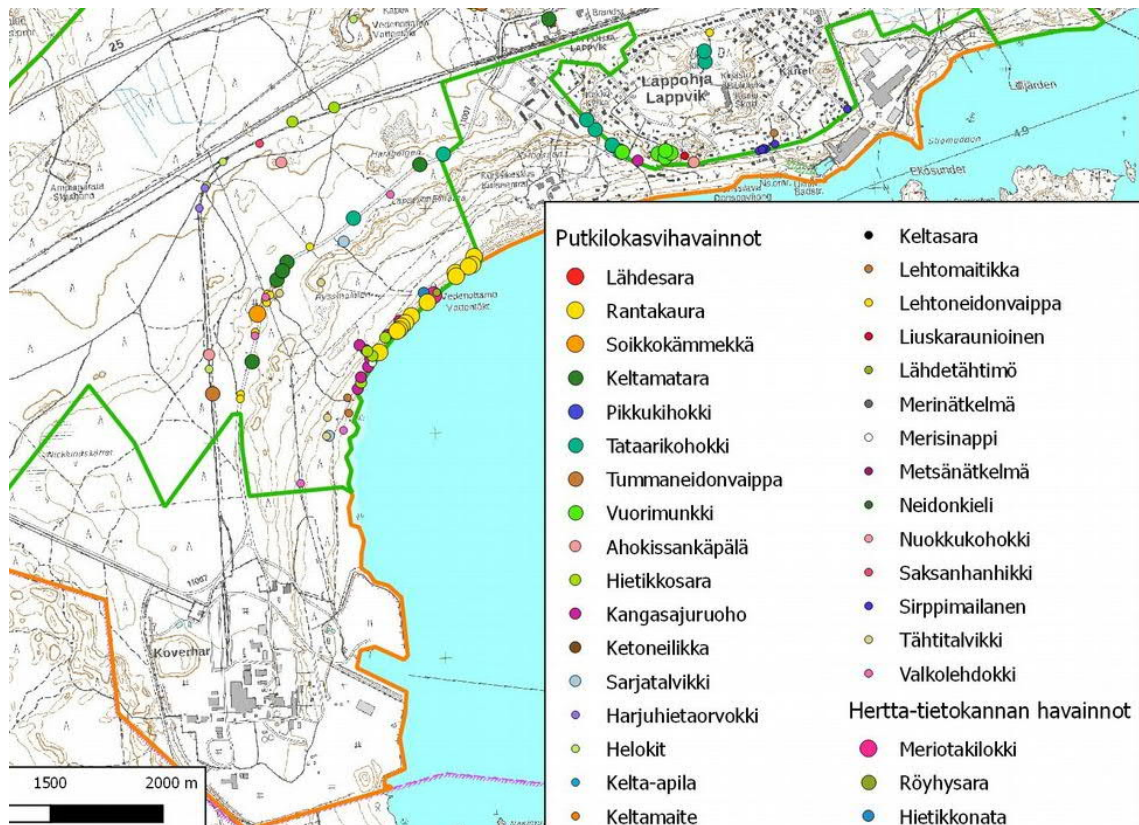

Bild 2. Utdrag ur naturutredningens kärleväxtobservationer (Sundell, 2017).

De observationer av **kärleväxter** i området som gjorts i Naturaområdet koncentreras till sandstranden och kanterna av Koverharvägen. Utanför Naturaområdet koncentreras observationerna till området längs stickspåret till Koverhar hamn och i Lappvik tätort till närheten av skolan och området längs Hamnvägen.

Vid Naturaområdets strand **undersöktes förekomsten av åkergröda** vid havsstranden på den norra sidan av Koverhars före detta stålfabrik våren 2017 men åkergröda observerades inte i området. Våtmarkerna vid kärret är tydligen kortvariga och då de torkar ut lämpar de sig inte för åkergrödans yngel. I området observerades däremot drillsnäppa, flera skrattmåsar (häckar inte i området), flera ejdrar och skogshare som alla är nära hotade arter.

I samband med den naturutredning som utarbetades för generalplanen utreddes om de utrotningshotade och nära hotade **skalbaggs- och lusarterna** som påträffats i området tidigare fortfarande förekommer i området. Samtidigt bedömdes miljöns kvalitet utifrån kända livsmiljökrav och eventuella miljövårdsbehov övervägdes. På listan över de arter som ska utredas förekom sju skalbaggar och fem lusarter. Förekomsten av en skalbaggs- och en lusart kunde säkerställas utifrån påträffade individer. Av de arter som fanns på listan var observationerna av två arter (tallgångbagge och tätpunkterad sandstumpbagge) väldigt gamla och det är sannolikt att arterna inte längre lever i området. Den otvetydigt förklarade observationsplatsen för skalbaggsarten *Agabus paludosus* har knappast funnits i utredningsområdet. Förekomsten av alla andra arter i utredningsområdet är fortfarande ganska sannolik eftersom det fortfarande finns lämplig livsmiljö. Endast förekomsten av dubbeltandad barbett är oklar för tillfället och i framtiden eftersom det finns endast få lämpliga träd. De arter som observerats var den sårbara arten **krumbent klovivel** och den nära hotade **fröskinnbaggen *Rhyparochromus phoeniceus***. Krumbent klovivel påträffas endast i mer vidsträckt ljunbestånd på Hangö udd. I utredningsområdet ligger de bästa platserna mellan Lappvik strand och Tvärminnevägen samt längs Viskovägen under en kraftledning som går från Koverhar till Krogars. Fröskinnbaggen *Rhyparochromus phoeniceus* lever på sandfält där vegetationen (ljung, mjölon mm.) bildar öppningar och sanden mellan växtbestånden är bar. Miljö

som är lämplig för arten förekommer i utredningsområdet under en kraftledning längs Viskovägen som går från Koverhar till Krogars. I denna utredning påträffades individer både på Nicklundsberget och i närheten av Visko korsning utanför Naturaområdet.

Dessutom utreddes **kustjordmyra** som påträffats i Naturaområdet. Sandhabitat som lämpar sig för kustjordmyra ligger i Ryssmalmens och Lappvik strands områden och även i livsmiljöer som uppstått till följd av människans verksamhet, såsom vid ban- och vägslutningar, under kraftledningar och i sandgröpar. Arten påträffades inte. Det ska ses till att den enda kända förekomsten av kustjordmyra på sandområdena i Ryssmalmarna och närliggande Lappvik strand bevaras, men det finns inget behov av omedelbara vårdåtgärder.

I Koverharområdet påträffades följande arter som ingår i bilaga I till EU:s fågeldirektiv om skydd av vilda fåglar (79/409/EEG): **sångsvan, vitkindad gås, orre, trana, fisktärna, berguv, nattskärna, spillkråka, trädlärka och stenskvätta**. Av dessa arter kan endast nattskärna, trädlärka och orre tolkas som arter som med säkerhet häckar i området.

4 Konsekvenser som orsakas av vattenförsörjningsprojekt i Koverhar hamn

Hangö Hamn har låtit göra en bedömning av de konsekvenser som vattenförsörjningsprojekten i Koverhar hamn orsakar för Naturaområdets naturvärden (Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & Kala- ja vesitutkimus Oy, 2016 och 2019). År 2016 har konsekvensbedömningen berört två alternativ:

- 1) Muddring av hamnbassängen och grundrenovering av nuvarande brygga
- 2) byggande av en ny brygga och fördjupning av farleden och hamnen till 12 meter.

År 2019 har konsekvensbedömningen berört fem alternativ:

- 1) **Alternativ 0+:** Sanering av bulkbryggan och underhållsmuddring av hamnbassängen, utrustande av bryggor med ramper, fartygsbesök cirka 295/år. Av fartygen är största delen (220) ro-ro-fartyg.
- 2) **Alternativ 1:** på den norra sidan av hamnbassängen byggs en ny 420 m lång bulk-/containerbrygga med ett fardjup på -12 m, omfattande utfyllnadsarbeten bakom bryggan, nytt farledsområde på cirka 27 ha, fartygsbesök cirka 350–420/år, av vilka cirka 175 är fartyg med ett fardjup på -12 m.
- 3) **Alternativ 2:** på den norra sidan byggs en ny 280 m lång bulk-/containerbrygga, stickbrygga i form av en 220 meters ro-ro-brygga (fardjup - 13 m). På den södra sidan av hamnen byggs en 250 m lång ro-ro-brygga (fardjup -9 m), bryggorna byggs delvis på pålar, vilket gör att omfattande utfyllnadsarbeten kan undvikas, cirka 40 ha nytt farledsområde, ca 10 ha gammal avlägsnas, cirka 800 fartygsbesök/år, av vilka dryga 300 st. är fartyg med ett fardjup på -13 m.
- 4) **Alternativ 2+:** i övrigt såsom alternativ 2, men bryggan på den södra sidan är en kortare (160 m) containerbrygga (-9 m), med en anslutande tvåsidig stickbrygga (220 m) i form av en ro-ro-brygga (- 9 m), nytt farledsområde på ca 40 ha, ca 10 ha gammalt avlägsnas, cirka 1 100 fartygsbesök/år, av vilka dryga 300 st. är fartyg med ett fardjup på -13 m.
- 5) **Alternativ 3:** bryggor på den norra sidan av hamnen på samma sätt som i alternativen 2 och 2+. På den södra sidan byggs en ro-ro-brygga med ett fardjup på 13 m (220 m) med en anslutande stickbrygga (220 m) i form av en ro-ro-brygga med ett fardjup på -13 m. Ca 40 ha nytt farledsområde, ca 10 ha gammal avlägsnas. Cirka 900 fartygsbesök/år, av vilka upp till cirka 700 fartyg har ett fardjup på -13 m.

I konsekvensbedömningen konstateras följande eventuella negativa konsekvenser uppstå under byggnadsskedet:

- buller som orsakas av muddrings- och bryggbyggnadsarbeten (pålning och borrpålar, även undervattensbuller)

- eventuella störningar för bl.a. fåglar som orsakas av byggarbetsplatstrafik och fartyg
- förgrumling av vattnet till följd av muddringar
- sedimentering ovanpå botten och vegetationen som orsakas av finkornigt sediment från muddringsområden
- höjda halter av näringsämnen och skadliga ämnen till följd av muddringar
- tillfälliga eller bestående förstöring av botten till följd av muddringar, sprängningsarbeten eller utfyllnadsarbeten och konstruktioner
- sedimentering som orsakas av muddringar och sprängningsarbeten som utförs i farledsområdet och effekt från tryckvågor (undervattensbuller)

Skadliga konsekvenser som eventuellt uppstår under användningen av hamnen:

- vattnet förgrumlas till följd av propellerströmmar
- bottenmaterial förändras i närheten av hamnen och farleden till följd av propellerströmmar
- erosionseffekt i litoralzonen längs farleden
- våg- och bernoullivåeffekter för grunda bottenar
- fartyg orsakar eventuella störningar för bl.a. fåglar
- utsläpp av skadliga ämnen som uppstår under verksamheten
- oväntade olyckor och störningssituationer (oljeläckor mm.)

I utredningen har konstaterats: Att det inte finns några kända betydande fågelvärden i havsområdet utanför Koverhar. Området ingår inte i regionalt betydande fågelområden. Det är inte känt att stora mängder fåglar skulle använda området utanför hamnen som rastområde. De områden som är viktigast för skärgårdsfåglarna ligger på några kilometers avstånd i Tvärminne skyddsområde och längre österut i omgivningen av Hermansö och Älgö. Dessutom konstateras att undervattensmiljön utanför hamnen var kraftigt utsatt för människans verksamhet och det kan bedömas att till exempel propellerströmmar från fartyg inte hade någon effekt på bottenens kvalitet.

Enligt Ruuskanen (2016, 2019) representerade de hårda klipp- och stenbottenarna främst Natura-naturtypen "**Rev**". Naturvärdena för de hårda bottenarna utreddes genom fältarbeten. På klippränderna hittades sammanlagt 12 makroalgsarter. Arterna och de algzoner som de bildar var typiska för området. Av makroalgerna hörde sju till arter som nämns i Natura-handboken över Finlands naturtyper (*Glodophora glomerata*, *Fucus vesiculosus*, *Pilayella littoralis*, *Sphacelaria arctica*, *Ceramium tenuicorne*, *Furcellaria lumbicalis* och *Polysiphonia fucoides*).

De mjuka sandbottenarna i influensområdet representerade Natura-naturtypen **sublitorala sandbankar**. Vegetationen på de mjuka bottenarna utreddes med hjälp av litteratur (bl.a. Pitkänen 2007). I influensområdet förekom sammanlagt 14 kärlväxt- och kransalgsarter. Det fanns tre arter som nämns som typiska för naturtypen sublitorala sandbankar (*Potamogeton pectinatus*, *Ruppia cirrhosa* och *Chara aspera*). Arterna är typiska för området och i influensområdet förekom inga arter som ingår i bilagorna II och IV till fågeldirektivet.

Åren 2018–2019 utarbetades en bedömning av MKB-alternativens konsekvenser för undervattensnaturvärdena i Naturaområdet (Ruuskanen 2019). För projektet gjordes även en omfattande bedömning av konsekvenser för vattendrag, vattennaturen och fiskerihushållningen som har uppdaterats så att den berör alternativen i MKB (Vatanen m.fl. 2016, 2019). Byggandet av hamnen och farleden orsakar en del bestående förändringar för undervattenbiotoper. De största förändringarna sker i områden som försvinner till följd av utfyllnadsarbeten och byggandet av hamnen. I alternativ 1 förstörs till exempel skyddad sandstrand till följd av utfyllnadsarbeten. Även utvidgningen av farledsområdena förändrar i viss mån biotop i naturtillstånd längs farleden. Tillfällig förändring hos biotopen kan ske till exempel på grund av sedimentering strax vid hamnen eller farleden, men det bedöms inte uppstå några bestående omfattande konsekvenser utanför byggnadsområdena. Beträffande spridningen av sediment består ett kritiskt

område av ett område på den norra sidan av hamnen som ingår i strandskyddsprogrammet och representerar naturtypen ”**sublitorala sandbankar**”.

I samband med muddring bedöms transport av bottenmaterial som spridits till vattenpelaren och som sedimenteras på nytt som den i allmänhet största riskfaktorn för vattenvegetation och i synnerhet för **kransalgssamhällen** (Raunio m.fl. 2008a, b). I influensområde förekom knölsträfsse (*Chara aspera*). Knölsträfsse är en art som utgör grunden för skyddet av naturtypen och förekom vid nästan vid alla provpunkter med mjuk botten. Vegetation som är typisk för mjuka bottnar förekommer omedelbart från och med hamnområdets kanter. Effekterna av muddring kan stävjas genom att förlägga tidpunkten för muddringen utanför kärlväxternas växtperiod (från september till maj). Förutom det område som muddras riktas konsekvenserna till två undersökningspunkter (J och K) där vegetationen sannolikt försvinner. I samband med utfyllnadsarbetena och verksamheten i hamnen (ALT1)

försvinner undersökningspunkterna J och K (bild 7-1, 8-3). I alternativen 2, 2+, 3 och 4 är det möjligt att vegetationen återställs.

De viktigaste grunderna för skyddet av naturtypen ”**rev**” är organismsamhällen som bildas av makroalger, i synnerhet **blåstångssamhällen**. Konsekvenser som uppstår under byggnadsarbetena kan förekomma i form av grumligt vatten som påverkar algernas fotosyntes. Dessutom kan sedimenteringen innebära att det är svårare för alger i primärfasen att få fäste på botten (Ruuskanen 2019). Konsekvenserna kan i viss mån försvaga naturtypen ”rev” som enligt modelleringen och undersökningarna förekommer i området på den sydöstra sidan av hamnen och i Syndalsholmens strandzon. Dessa revbottnar som ligger närmast hamnen gränsar emellertid till områden utanför Naturaområdet. I samband med sprängningsarbeten försvinner algarter från området, men arterna återställs på de hårda klippbottarna. Sedimenteringseffekterna som uppstår vid sprängningsarbeten har ingen betydelse för revbottarna.

I Koverhars fall bedöms det inte uppstå några betydande negativa konsekvenser för naturtypen ”Rev” (1170) i den inre skärgården på grund av fartygstrafiken. Situationen kan till och med vara på väg att förbättras eftersom vattnets rörelser transporterar bort sediment från klippbottarna, vilket gör det lättare för makroalgernas sporfaser att få fäste i växtunderlaget. (Ruuskanen 2019) Fartygens hastigheter i närheten av hamnen är låga. Av denna orsak bedöms konsekvenserna för undervattenssanddynen på den norra sidan av Koverhar hamn vara lindrig under hamnens drift.

Under driften uppstår störningar för organismer främst till följd av fartygens buller, strömmar och rörelser i närheten av fåglars och marina däggdjurs födosökningsområden. Längs farleden kan den ökande fartygstrafiken orsaka störningar för arter som häckar i skärgården. Vid Tvärminne skyddsområde finns det rikaste fågelbeståndet i skärgården, men det är inte sannolikt att fartygstrafiken längs den befintliga farleden ökar de negativa konsekvenserna märkbart för fåglar jämfört med nuläget. De eventuella ökande vågorna vid farleden kan påverka bland annat sjöfåglaernas val av födosökningsområden. I synnerhet unga kullar kan förflytta sig till den skyddade sidan av öarna.

I bedömningen av konsekvenser som orsakas av hamnprojekten konstaterades 2016 att projektet kan orsaka konsekvenser för fåglar som ingår i bilaga I till fågeldirektivet och som förekommer i skärgårdsområdet. Projektet orsakar inga konsekvenser för landfåglar eller de eventuella konsekvenserna är lindriga. Koverharområdet är inte viktigt för strand- eller skärgårdsfåglarna. Muddring och restaureringsarbeten samt pålningen av bryggorna kan störa skärgårdsfåglar som häckar på de närliggande öarna och fåglar som rastar i området. Eftersom fåglarna redan är utsatta för kraftigt buller från Syndalens skjutområde och fåglarna även vant sig vid störningar som orsakas av fartygstrafiken har det bedömts att olägenheterna är lindriga i båda projektalternativen samt under driften och byggnadsskedet. Sammanfattningsvis konstateras att projektet inte orsakar betydande konsekvenser för arterna i Naturaområdet.

I samband med muddringen i Naturaområdet används följande metoder för att minska konsekvenserna:

- spridningen av sediment förhindras genom konstruktioner eller muddringen utförs utanför vegetationens växtperiod

- genom att undvika muddringsarbeten i farleden från mitten av juni till mitten av juli är det även möjligt att förebygga skadliga konsekvenser för blåstångens förökning och minska olägenheterna för fiskarter som leker på våren
- massor som innehåller förhöjda halter av skadliga ämnen muddras med miljöskopa
- alla massor som ska muddras placeras på land i enlighet med skötsel- och användningsplanen för Naturaområdet
- konsekvenser som farleden orsakar under användningen kan lindras genom att fastställa en hastighetsbegränsning för större fartyg, till exempel på den norra sidan av linjen mellan Långskär och Hästö-Busö, men detta har konstaterats vara för svårt eftersom fartygssäkerheten och trafikens smidighet kan försämrats

Källor:

Arvio Koverharin sataman vesitaloushankkeiden vaikutuksista Tammisaaren ja Hangon saariston sekä Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue` Natura-alueen luontoarvoihin. Rauno Yrjölä & Sauli Vatanen, Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & Kala- ja vesitutkimus Oy, 2016.

Arvio Koverharin sataman rakentamisen vaikutuksista Tammisaaren ja Hangon saariston sekä Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue` Natura-alueen luontoarvoihin. Rauno Yrjölä & Sauli Vatanen, Ympäristötutkimus Yrjölä Oy & Kala- ja vesitutkimus Oy, 2019.

5 Konsekvenser av planeringen av markanvändningen för Natura 2000-området

På fastlandet utgör Naturaområdet en cirka 450–550 meter bred zon mellan Koverhar hamn och Lappvik tätort. Området har en yta på sammanlagt cirka 96,3 ha. Naturaområdets naturtyper består av värdefulla **vind- och strandavlagringar, sandstrand och dynamråde** där arter som kräver särskilt skydd är **kustjordmyra, sandrör, sodaört och kuststrandkräpare**. Värdefulla arter har observerats mest på sandstranden och längs Koverharvägen. Dessutom har **kustjordmyra** och **krumbent klovivel** observerats i den mellersta delen av dynamrådet. I generalplanen anvisas dynamrådet delvis som naturskyddsområde (SL, yta 38,8 ha) och delvis som rekreativområde (V, yta 57,5 ha). Den mest centrala och viktigaste delen av dynamrådena består av öppna sandmarker och deras växtsamhällen. Deras största hot är dels slitage och dels igenväxning. I närheten av Koverhar hamn förekommer dessutom madartad klibbalslund med en naturlig vattenhushållning. Träden påminner om naturtillstånd. I generalplanen anvisas området som naturskyddsområde. Generalplanen orsakar inga betydande konsekvenser för slitaget i Naturaområdet eftersom det inte anvisas någon större mängd boende till närheten av området som kunde innebära att rekreativ användningen av området ökar märkbart. Generalplanen inverkar inte heller på igenväxningen av området. Genomförandet av generalplanen förändrar inte förhållandena i Naturaområdet så att förekomsten av skyddade arter eller livsmiljöer eller deras förökning inte skulle vara möjliga i området. Genomförandet av generalplanen försvagar inte heller märkbart mängden av de arter som ska skyddas och förstör inte heller naturtypernas särdrag, eftersom generalplanen innehåller anvisningar för detaljplaneringen och byggandet bl.a. beträffande hanteringen av dagvatten och skydd av grundvatten. Vattenhushållningen i Naturaområdet omfattas därför inte av några betydande konsekvenser till följd av byggandet. Genomförandet av generalplanen inverkar inte på Naturaområdets sammanhållighet eftersom byggnadsverksamheten sker helt och hållet utanför Naturaområdet.

Vattenområdena är skyddade genom vattenlagen. I Naturaområdet ska vattennaturens värden beaktas vid åtgärder som berör vattenområdena. I generalplanen anvisas vattenområdena som en del av Naturaområdet genom /n-beteckning och dessutom berörs de av Naturaområdets punktrasterbeteckning. Enligt tidigare bedömningar kan det uppstå lindriga skador av orenheter i slagvatten från båtar eller giftiga ämnen som löses upp från båtarnas skrov. Konsekvenser för vattendraget kan även uppstå då

fartygens propellerströmmar gör att vatten blandas med bottenämnen samt genom orenheter i fartygens skrov. Även oljeolyckor och miljögifter utgör eventuella risker för vattendrag.

Industriområdena i Koverhar (TY-1) gränsar till Naturaområdena på en sträcka av cirka 900 meter. Naturaområdet gränsar redan i nuläget till Koverharvägen. Dessutom bryter förbindelsebanan till hamnen av förbindelsen mellan de vidsträckta TY-1-områdena och Naturaområdet. Områdesreserveringarnas läge på ett grundvattenområde som är viktigt med tanke på samhällets vattenförsörjning och där det finns flera vattentäkter orsakar begränsningar för planeringen av markanvändningen och de funktioner som kan placeras i området. Genom bestämmelser som berör grundvattenområdet och hanteringen av dagvatten förebyggs även konsekvenser som byggnadsverksamheten orsakar för Naturaområdet. Vid utarbetandet av generalplanen har särskild uppmärksamhet fästs vid hanteringen av dagvatten så att byggnadsverksamheten påverkar mängden av grundvattenbildningen eller grundvattnets kvalitet så lite som möjligt. Avsikten med hanteringen av dagvatten är att förändra vattenförhållandena i området så lite som möjligt. Därför förblir förändringarna i vattenförhållandena lindriga även i Naturaområdet. Så kallat smutsigt dagvatten samlas upp för rening från trafikerade områden och leds ut i havet utanför planområdet eller samlas upp i slutna behållare och transporteras för rening vid ett avloppsreningsverk.

Under utarbetandet av generalplanen undersöktes flera vägförbindelsealternativ mellan riksvägen och hamnen för att hitta den bästa lösningen för vägsträckningen, bland annat med tanke på grundvattenområdet och natur- och kulturmiljövärdena i området. Nuvarande Koverharvägen och Viskovägen har inget grundvattenskydd och vägen borde förbättras då trafikmängderna ökar. Den vägsträckning som valts till generalplanen går genom de nya TY-1-områdena, vilket minskar mängden av tung trafik längs Koverharvägen. Detta minskar för sin del konsekvenser som trafiken orsakar för Natura 2000-området och riskerna för olyckor i närheten av Naturaområdet. Längs Koverharvägen anvisas dessutom ett behov av en gång- och cykelförbindelse. Vid genomförandet av förbindelsen ska naturvärdena vid Koverharvägen beaktas.

Generalplanen är en övergripande markanvändningsplan som preciseras genom detaljplaneringen. Den generalplan som utarbetas nu är inte en sådan generalplan som skulle styra byggandet direkt enligt 44 § MBL (sk. byaplan) eller 72 § MBL (strandgeneralplan). I planbestämmelserna för områden som är avsedda för byggnadsverksamhet förutsätts detaljplanering av områdena. Generalplanen genomförs på lång sikt och därför bör det beaktas att den är flexibel med tanke på ändrade behov i framtiden. Det smala området mellan hamnens förbindelsebana och Koverharvägen (som smalast cirka 85 m) kan vara svårt att utnyttja för industribyggande, men genom en beteckning för ett industriområde i generalplanen är den flexibel för olika (byggnads)behov i detaljplaneskedet. Beteckningarna för områdesreserveringarnas användningsändamål preciseras genom detaljplaneringen och de användningsändamål som anvisats i delgeneralplanen berättar om områdets huvudsakliga användningsändamål, men områdena omfattar även till exempel gatu-, rekreations-, special- och skyddsgrönområden.

Naturaområdets landskapsmässiga värde är betydande och området lämpar sig väl för rekreation. Landskapet utgör ingen grund för skyddet av Naturaområdet. Då industriområdena i generalplanen genomförs förändras områdena intill Naturaområdet från skogbevuxna områden till en byggd miljö, vilket förändrar områdenas karaktär utanför Naturaområdet och kan orsaka landskapskonsekvenser för områden som används för rekreation. Landskapskonsekvenserna preciseras i samband med detaljplaneringen och de konsekvenser som byggandet orsakar för landskapet kan påverkas genom planbestämmelser och anvisningar för byggnadssättet. Till exempel i detaljplanen för en datacentral som utarbetats för området begränsas höjden av den högsta punkten för byggnadens tak genom en planbestämmelse.

Den generalplan som nu utarbetas ersätter de gällande generalplanerna till de delar som överlappar den aktuella generalplanen. Nedan följer en jämförelse av områdesreserveringarna för de gällande generalplanerna med den nu aktuella generalplanens områdesreserveringar. Den generalplan som nu utarbetas innebär inte att användningsändamålen för Natura 2000-områdena eller de angränsande områdena förändras märkbart i förhållande till tidigare utarbetade generalplaner. Situationen förbättras för industriområdesreserveringarna för Koverhar och tidigare SSAB då de i generalplanen anvisas som

områden där miljön ställer särskilda krav på verksamhetens art. Dessutom blir reserveringen av industriområdet betydligt mindre vid TY-1-området vid Koverharvägen i förhållande till PTY-områdesreserveringen i den gällande generalplanen. Även områdesreserveringarna för båthamnen och hamnområdet i Lappvik är sammanlagt mindre än områdesreserveringen för båthamnen i den gällande generalplanen.

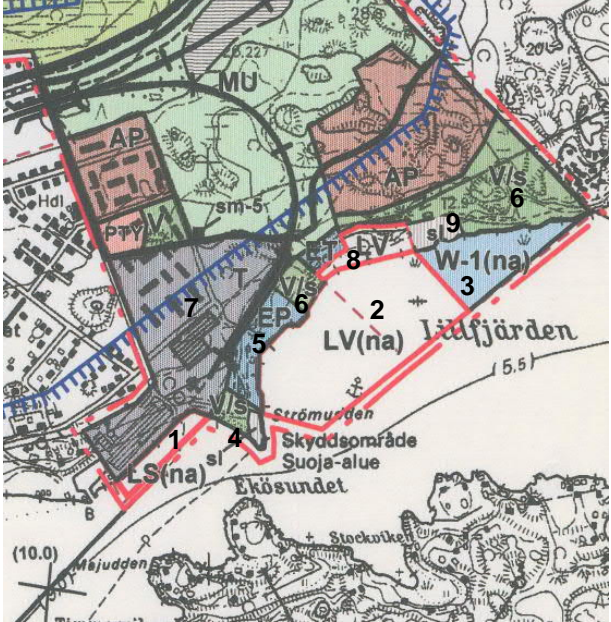
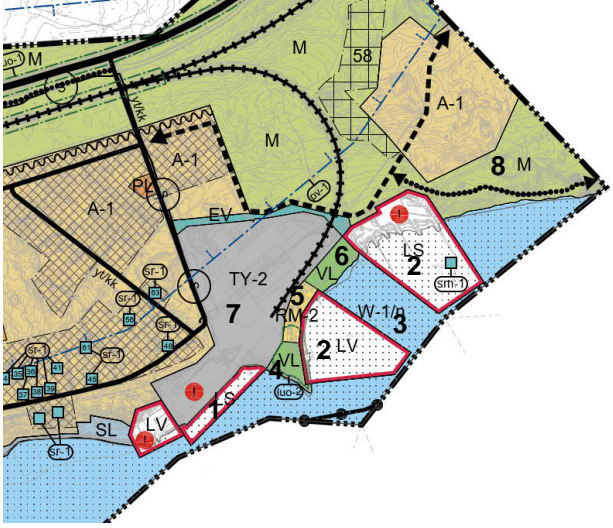
Situationen förbättras även beträffande trafikförbindelserna, då den nya vägförbindelsen till hamnen finns i en sådan del av samhällsstrukturen som ligger längre bort från naturskyddsområdena, rekreatiomsområdena och Naturaområdena. Detta innebär att den tunga trafiken till stor del leds via den nya vägförbindelsen och att olycksriskerna i närheten av Naturaområdet minskar. Dessutom har mer uppmärksamhet fästs vid gång- och cykelförbindelserna än i de tidigare generalplanerna. De nya gång- och cykelförbindelserna längs Koverharvägen skulle förutom arbetsplatstrafiken även betjäna rekreationsanvändningen. En stor del av rekreationsanvändningen sker sommartid.

Vid Lappvik tätort anvisas naturskyddsområde till strandområdet. I den tidigare generalplanen har området anvisats som rekreatiomsområde. Beteckningen för naturskyddsområdet främjar skyddet av området.

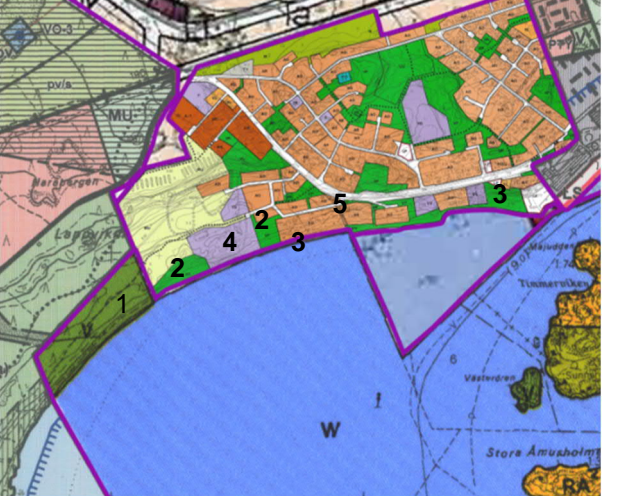
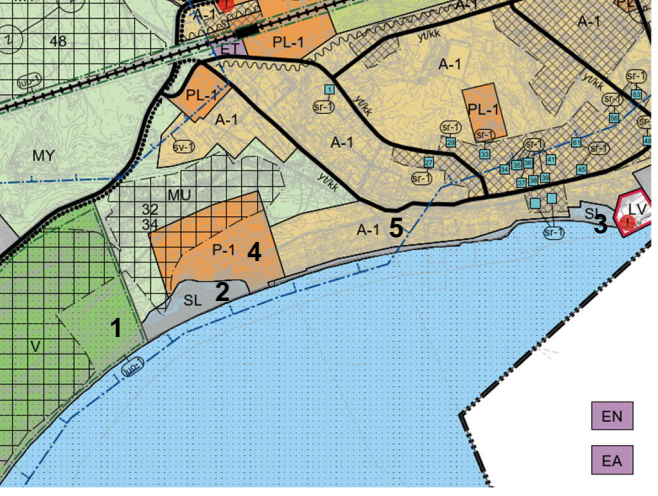
Jämförelse av planbeteckningar för Naturaområdet och angränsande områden mellan de gällande generalplanerna och generalplaneförslaget

Planbeteckningar i områden som ingår i Naturaområdet/Koverhar	
Lappvik–Koverhar generalplan 2001	förslag till generalplan för Lappvik–Koverhar område 2021
<p>1 Naturskyddsområde SL(na) na= Natura 2000-område</p>	<p>1 Naturskyddsområde SL Fornlämningar sm Övrigt kulturarvsobjekt (rutraster, objekt 44 försvars-konstruktioner)</p>
<p>2 Rekreatjonsområde V/s (na), stående linjer vid stranden saknar förklaring i planbeteckningarna, antagligen avses skyddsområde sl sm-3 del av område som innehåller krigshistoriska objekt</p>	<p>2 Rekreatjonsområde V Övrigt kulturarvsobjekt (rutraster, objekt 44 försvars-konstruktioner) Luo-1-beteckning</p>
<p>3 Vattenområde W-1 (na)</p>	<p>3 Vattenområde som ingår i Natura 2000-område W-1/n</p>
<p>4 Koverhar hamns vattenområde som hamnområde LS(na)</p>	<p>4 Koverhar hamns vattenområde som hamnområde LS och beteckning för Naturaområdet med punktraster för vattenområdets del</p>

Beteckningar som gränsar till Naturaområdet i generalplanerna	
Gällande generalplaner	Förslag till generalplan för Lappvik–Koverhar område 2021
<p>Trafik: Övrig väg (Koverharvägen, delvis beteckning för historisk väg)</p> <p>Järnväg (2 st.)</p>	<p>Trafik: Koverharvägen som förbindelseväg/matargata (yt/kk) Ny förbindelseväg/matargata (yt/kk, streckad linje)</p> <p>Behov av gång- och cykelförbindelse (pilbeteckning)</p> <p>Förbindelsebana/stadsbana (1 st.)</p>
<p>Markområdena i Koverhar hamn som hamnområde</p> <p>LS och som industri- och lagerområde T</p>	<p>5 Markområdena i Koverhar hamn även som hamnområde LS och till en liten del som specialområden E och områden som är viktiga med tanke på naturens mångfald (luo-1)</p>
<p>6 Industri- och lagerområde T</p>	<p>6 Industriområde där miljön ställer särskilda krav på verksamhetens art (TY-1)</p>
<p>7 Jord- och skogsbruksdominerat område M</p> <p>7 Jord- och skogsbruksdominerat område med behov av att styra friluftslivet eller miljövärden MU</p>	<p>7 Naturskyddsområde (SL) på den västra sidan av Koverharvägen</p> <p>7 Jord- och skogsbruksdominerat område med särskilda miljövärden (MY) som ett mer omfattande område än M-området i den gällande generalplanen</p> <p>7 Jord- och skogsbruksdominerat område med särskilt behov av att styra friluftslivet (MU)</p>
<p>8 Område för företagsverksamhet som inte orsakar störningar för miljön PTY</p>	<p>8 Industriområde där miljön ställer särskilda krav på verksamhetens art (TY-1), avgränsningen mindre än i den gällande generalplanen</p>

Planbeteckningar i Naturaområdet och angränsande områden/Lappvik	
Lappvik–Koverhar generalplan 2001	Förslag till generalplan för Lappvik–Koverhar område 2021
	
1 Hamnen intill före detta SSAB:s område som hamnområde LS(na) na= Natura 2000-område	1 Hamnen intill före detta SSAB:s område som hamnområde LS och punktraster för Naturaområde
2 Båthamn LV(na)	2 Båthamn LV och punktraster för Naturaområde Hamnområde LS och punktraster för Naturaområde forminnesobjekt sm-1 (vrak)
3 Vattenområde med särskilda naturvärden W-1(na)	3 Vattenområde som ingår i Natura 2000-område W-1/n
4 Rekreatiomsområde där miljön bevaras V/s	4 Område för närrekreation VL och område som är viktigt med tanke på naturens mångfald luo-2
5 Försvarsmaktens område EP	5 Område för turistfunktioner RM-2
6 Rekreatiomsområde där miljön bevaras V/s	6 Rekreatiomsområde VL
7 Industri- och lagerområde T	6 Industriområde där miljön ställer särskilda krav på verksamhetens art TY-2
8 Båthamn LV	8 Jord- och skogsbruksdominerat område (M) Behov av gång- och cykelförbindelse
9 Skyddsområde sl	

Hangö strandgeneralplan 1987 (med rättsverkan) Delgeneralplan för Lappvik 1986	Förslag till generalplan för Lappvik–Koverhar område 2021
	
<p>1 Rekreatjonsområde V</p>	<p>1 Rekreatjonsområde V och punkttraster för Naturaområdet, luo-1-beteckning</p>
<p>2 Park VP 3 Område för badplats VV</p>	<p>2 Naturskyddsområde SL 3 Naturskyddsområde SL</p>
<p>4 Kvarterksområde för byggnader som betjänar social- och hälsovården YS</p>	<p>4 Område för service och förvaltning P-1</p>
<p>5 Kvarterksområde för fristående småhus AO Kvarterksområde för radhus och andra kopplade bostadsbyggnader AR Kvarterksområde för byggnader för nöjes- och underhållningsändamål YV Kvarterksområde för byggnader som betjänar social- och hälsovården YS</p>	<p>5 Bostadsområde A-1</p> <p>Byggnads- och kulturhistoriskt värdefullt objekt (sr-1) Område som är viktigt med tanke på bybilden eller stadsbilden (sned ruttraster)</p>

6 Slutsatser

Naturaområdets naturtyper består av värdefulla vind- och strandavlagringar, sandstrand och dynamråde där arter som kräver särskilt skydd är kustjordmyra, sandrör, sodaört och kuststrandkrypare. Värdefulla arter har observerats mest på sandstranden och längs Koverharvägen. Dessutom har kustjordmyra och krumbent klovivel observerats i den mellersta delen av dynamrådet. Dessa områden har beaktats i generalplanen som naturskyddsområde, rekreatjonsområde och beteckning för Natura 2000-område. Genomförandet av generalplanen orsakar inga betydande konsekvenser för områdena.

Den generalplan som nu ska utarbetas innebär inga betydande förändringar för plansituationen i området när det gäller Naturaområdet eller angränsande områden jämfört med de gällande generalplanerna. Ställvis förbättrar den generalplan som utarbetas nu situationen i förhållande till de gällande generalplanerna då till exempel den nya vägförbindelsen som betjänar industriområdet och hamnen ligger längre bort från Naturaområdet än den nuvarande Koverharvägen. Placeringen av områdesreserveringarna för industriområdena i ett grundvattenområde som är viktigt med tanke på samhällets vattenförsörjning ställer begränsningar på verksamheten i området. I generalplanen utfärdas även bestämmelser för hanteringen av grundvattenskydd och hantering av dagvatten. Strävan är att bevara vattenförsörjningen i området så oförändrad som möjligt, vilket även minskar konsekvenser för Naturaområdet. Generalplanen

preciseras genom detaljplanering och i samband med detta finns en möjlighet att kontrollera de konsekvenser som orsakas av byggnadsverksamheten noggrannare.

Generalplanen orsakar inga sådana avsevärt försvagande konsekvenser för Naturaområdet och naturvärden som utgör grunden för dess skydd att det skulle finnas skäl att göra en Naturabedömning i samband med generalplanen.